

KIÁLTÁSOK AZ ÉJSZAKÁBAN

Ella sohasem gondolt arra, hogy férje váratlan elhunytával mily üressé és elviselhetetlenné válik számára az élet. Sohasem hitte volna, hogy mily sivár lesz annyi együtt töltött év után egyszerre egyedül maradni az unt, közönséges környezetű, kieső, hepehupás téglajárdás utcában levő kis, négy ablakos házban, melytől alig száz méternyire a végtelebenbe vesző pusztaság kezdődött, s melyet a szép parkos, magasba nyúlt jegenyenyárfás, gyári lakás után sohasem tudott igazán megszokni.

Kivált akkor érezte ezt az ürességet, amikor belső unszolásra, többször kiment férje szürke márványkós sírjához, s ott olyankor negyed óráig is elálldogált, arra gondolva, hogy férjét örökre elvesztette. Vagy ha beköszöntött az alkonyat, s egy-két látogatóba jött ismerőse eltávozott, s ő az üres, reá nehezedő csendű házban teljesen egyedül maradt. Hát még amikor elkövetkezett a lefekvés ideje, s neki egyedül kellett lefeküdnie, mert elhunyt férje ablak melletti, sötét bordó pamlaga üres, megvetetlen volt, s nem hallhatta halk, egyenletes lélegzetvételét, sem időnkénti meg-megmozdulását, s ha fölkatintotta az éjjeli szekrényen levő kis villanylámpát, nem láthatta széles, mozdulatlanságában szinte megmeredt, lehunyt szemű arcát. Ilyenkor oly nehéz volt elaludnia. Ezért időnként szívesen látta vendégül két-három napra, sőt egy hétre is, egy-egy távolabbi városban élő rokonát vagy jóismerősét, hogy lefekvéskor ne legyen egyedül, s ne érezze a ház ürességét és mind kibírhatatlanabbá váló magányosságát, melyet még az sem csökkentett, hogy éjjelenként, hátulról, az udvarból, időnként be-behallatszott férje kedvenc sárga tacsó kutyájának, Rubinak, föl-ölugatása, sem szobatiszta s hozzá oly kedvesen dörgölődző szép, szürke cirmos cicája, mely olykor lopva besurrant hálószobájába, és ott aludt a barna cserépkályha melletti sarokba bújva. Ő nem tudott, s nem is igyekezett oly közelségbe kerülni ezekkel az állatokkal, mint a magányosságukat velük feledtető idősebb angol nők vagy magányos házaspárok, akiknek kedvenc kutyájuk vagy macskájuk gyakran mindenük volt, és életüket már nem is tudták nélkülük elképzelni, annyira túlzásba vitték irántuk érzett szeretetüket.

Igen, Ella egyre kevésbé tudott férje nélkül meglenni, aki oly készséges élettársa volt, s aki, míg élt, szabad idejében oly kedvtelven látta el a ház körüli teendőket, s aki valósággal művészi érzékkel teremtett házuk vége táján egy párját ritkító, több ágyásos, téglalap alakú, fűgyapjas szegélyű virágoskertet, benne többféle színű rózsával és mindenféle, szebbnél szebb virággal, melyeket ismerőseik gyönyörködve néztek, s nem győztek elragadtatásukban magasztaló szavakkal dicserni.

Így, míg férje élt, Ellára csak a reggeli takarítás, a délelőtti beszerzés és főzés gondja maradt. Utóbbit is igyekezett minél hamarább ellátni, nem sokat teketóriázva, egy-két fogásból összecsapni, hogy minél több szabad ideje maradjon ebéd után, s délutánoként elmehessen a városba sétálni, kirakatokat nézegetni, vagy bekopogtatni egy-két jóismerősehez, ott elcsevegni, eltársalogni vagy időnként — változatoságból — kirándulni a folyópartra vagy az azt szegélyező, enyhe vonalú, festői dombor környékére, ott elnézelődni, elgyönyörködni a természet által fölkínált szépségekben. Egy-egy színházi előadás, esti tévénézésen vagy időnkénti vendéglátáson kívül ezekből állt időtöltése. Legtöbbször vele ment férje is, s ilyenkor, nem egyszer, alkonyat előtt értek haza, s a káráló baromfit épp csak hogy megetethették.

De mióta meghalt az ura, délutánoként egyedül járt ide, oda, hacsak valamelyik ismerőse nem látogatta meg. Mert a kihalt, üressé vált házban nem tudott meglenni. Többször megállt, s mintha valamit keresne, tétován szétnézett a nappali szobában, ahol a legtöbb időt töltötték, azután egyszerre kapta magát, és megindult az ajtó felé. Menni, csak menni — el, el hazulról!

Ezért olykor három-négy napra is elutazott egy szegedi ismerősehez, de ha ott meg is nyugodott, hazajövet még elviselhetlenebbnek érezte magára maradását, elhunyt férjében a pótolhatatlan élettárs hiányát érezvén, s nem az elvesztett szerelmi partnerét, mert a testi szerelem már rég túlhaladott volt számukra.

Még csak megvolt valahogy, míg a melegebb évszakok tartottak, noha az ősz beálltával a napok rövidülése egyre jobban beárnyékolta életét. Az igazi megpróbáltatás azonban akkor szakadt rá, mikor hidegtől élesre fent, kivont bicskájával beállított a hőköpenyes tél, s fekete ravatalként ráborította a hosszú, néma vagy vihartól süvöltő éjszakákat. Az üressé vált ház ilyenkor, nem egyszer, annyira elviselhetlenné vált számára, hogy fölállt, és nem tudva megnyugodni, föl-le járkált a szobában, ahol minden bútordarab, minden fali festmény vagy csiszolt kőfigura elhunyt férjére emlékeztette, mert ő választotta, s ő jelölte ki helyüket.

— Ó, miért mentél el, miért hagytál itt? — ismételtette ilyenkor nem egyszer hangosan. — Ezt nem lehet kibírni, ezt nem lehet elviselni.

S ha egyik vagy másik szomszédasszony, látva arca megviseltségét, megállította az utcán, és sajnálkozva megjegyezte, hogy a rászakadt özvegység mennyire meglátszik rajta, szinte dühösen vágta oda:

— Kívánom magának, hogy próbálja meg.

És hátat fordítva tovább ment.

Mondogatták is egymás közt nem egyszer, hogy milyen furcsán viselkedik férje halála óta. Már csak azért is, mert egyikükkel sem állt szóba, egyikkel sem barátkozott. De hát ily lelki állapotban miről is beszélhetett volna ezekkel az egyszerű emberekkel, akiknek témaköre és lelki világa oly távol állt tőle. Elégnek érezte, ha találkozik velük, egyszerűen odaköszönt vagy viszonzta köszöntésüket.

Segíteni is mindig a gyárból hívott egy ismerős, munka nélküli nagyobb fiút, ha szüksége volt rá, s nem a szomszédságból, bár azok szívesen vállalkoztak volna.

Ó, miért is lakik ily messze, s miért nem odabenn, a városban, egy-egy jóismerőse szomszédságában? Esténként csak át-átmenne hozzájuk, s hazajövet is ott érezné magát a közelükben. Vagy éppenséggel megkérhetné Annust, hogy addig náluk lakhassék, míg el nem adja külvárosi házukat, s odabenn örök lakást nem vásárol. Nekik nem lenne terhükre — gondolt rá nem egyszer. Mert minél beljebb hatolt a télbe, annál elviselhetetlenebbekké váltak éjszakái, annál többször rá-rájött a már-már hiszterikusává váló le-föl rohangálás a szobában.

— Ó, miért is mentél el, miért is hagytál itt, Vilmos? — Ezt nem lehet kibírni, ezt nem lehet elviselni! — mondogatta ilyenkor mind hangosabban.

Egyik késő téli éjszaka, amikor szomszédai már lepihentek, anynyira erőt vett rajta ez az állapot, hogy hirtelen fölugrott székéről, sietve magára kapkodta téli kabátját, sálját, meleg kendőjét, s bezárva maga után a lakást és a kiskaput, végigrohant a gyéren megvilágított, néptelen külvárosi utcán a központba vezető betonút felé, többször föl-fölkiáltva:

— Ezt nem lehet tovább kibírni, ezt nem lehet tovább elviselni! A szomszédos kis házak lakói fölriadtak, de mire az ablakokhoz sietve, kinyitották és kitekintettek, már nem láttak, nem hallottak semmit, mert Ella közben befordult a sarkon és kiáltozása is abbamaradt.

